

I. ÓRATERV

Az I. kooperatív óra terve

A műveltségi terület/kompetenciaterület neve: magyar nyelv és irodalom

Az évfolyam: 8. évfolyam

Az óra címe: A szóbeli kommunikáció fejlesztése 1.

Az óra célja és feladata: A rögtönzött és részben tervezett beszéd fejlesztése. A hangzó nyelv zenei eszközeinek megismerése, alkalmazásuk gyakorlása

Az óra fő didaktikai feladata: ismeretbővítés, kompetenciafejlesztés

Előzetes ismeretek: a beszéd nem nyelvi jelei

Tantárgyi kapcsolatok: média

Idő: perc	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
0–7.	Két gyereket felszólít név szerint. Egy másik diák felírja a táblára a megfigyelendő szempontokat: hangerő, szünet, tempó. (Melléklet: I/1. táblakép)	Két diák egy percig a telefonálási szokásairól beszél.	Egy percünk a tiétek: Beszéljetek a telefonálási szokásaitokról összefüggően egy-egy percig! Összehasonlítás: Hasonlítsátok össze a két beszédet abból a szempontból, milyen hangon,	ráhangolás, az ismeretbővítéshez az előzetes ismeretek felelevenítése, a spontán beszéd fejlesztése	egyéni szóbeli frontális írásbeli és szóbeli	tanulói szabad kiselőadás: Egy percünk a tiétek megbeszélés	tábla, kréta

			<p>hogyan beszéltek az előadók! Segítségül gyűjtsük össze, hogy milyen zenei eszközeit ismeritek a beszédnek!</p> <p>(l/1. melléklet)</p>				
8–25.	<p>A tanár, ha szükséges, segíti a csoportok munkáját.</p>	<p>A diákok csoportokat alkotnak a számok segítségével, és egymást tanítva, közösen feldolgozzák a kiosztott szövegrészleteket.</p> <p>(l/2. melléklet)</p>	<p>Mozaikmódszer:</p> <p>Alkossatok 4-5 fős csoportokat a számok segítségével!</p> <p>Húzzon mindenki egy-egy hangzó eszközt! Olvassátok el magatokban a szöveget!</p> <p>Tanítsátok meg egymásnak a kiosztott fogalmakat egy-egy percben! (hangerő, hangsúly, hanglejtés, beszédszünet, beszédtempó)</p>	<p>ismeretbővítés, az új fogalmak megismerése, értelmezése,</p> <p>a részben tervezett beszéd fejlesztése</p>	<p>szóbeli csoportmunka</p>	<p>kooperatív tanulás: Mozaikmódszer</p>	<p>másolt szövegek</p>

		<p>A további hangzó eszközök is felkerülnek a fűrtábrába. (hanglejtés, hangsúly)</p> <p>(I/3. melléklet)</p>	<p>A beszédszünetet húzó diák a feladatfelelős. Ő figyel az idő betartására.</p> <p>A feladat után:</p> <p>Minden csoportból mondjatok egy-egy jellemzőt a megismert zenei eszközökről!</p>		<p>szóbeli frontális munka</p>	<p>megbeszélés</p>	
26–32.	<p>A tanár kijelöli a hírolvasót.</p>	<p>Egy diák hírolvasó szerepben kiül az osztály elé, és felolvas egy szöveget. (I/4. melléklet)</p> <p>A többiek megfigyelik a hangzó nyelv jellemzőit, és egymást felszólítva jellemzik a felolvasást.</p>	<p>Hírolvasás: Ti vagytok a hírolvasók képzési felelősei.</p> <p>Értékeljétek 2-3 mondatban, a táblán szereplő szempontok alapján, hogyan olvasott fel a hírolvasó!</p> <p>Szólítsátok egymást láncszerűen!</p>	<p>az új ismeretek alkalmazása</p>	<p>egyéni szóbeli feladat</p> <p>frontális munka</p>	<p>felolvasás</p> <p>megbeszélés</p>	<p>a felolvasás szövege (I/4. melléklet)</p>

33–41.	A tanár kiosztja a szituációkat. (1/5. melléklet)	A diákok eljátsszák a szituációt (udvarias vásárló, udvariatlan eladó, udvariatlan vásárló, udvarias eladó).	<p>Szituációkártyák:</p> <p>Játsszátok el felkészülés nélkül a szituációkártyákon lévő helyzeteket!</p> <p>A többiek figyeljék meg a hangzó nyelv jellemzőit a táblán lévő szempontok szerint! Találjátok ki, hogy milyen utasítás olvasható a szerepkártyákon!</p> <p>Indokoljátok is meg a véleményeteket!</p>	az új ismeretek alkalmazásának gyakorlása	<p>páros szóbeli feladat</p> <p>frontális munka</p>	<p>szituációs játék</p> <p>megbeszélés</p>	szerepkártyák
42–44.		A diákok állításokat fogalmaznak meg az órán tanultakról.	<p>Állítások megfogalmazása a tanultakról:</p> <p>Fogalmazzatok meg igaz állításokat arról, hogy mit tanultatok a</p>	összefoglalás	<p>szóbeli frontális</p>	megbeszélés	

			mai órán!				
44–45.	A tanár felírja röviden a táblára a házi feladatot.	A diákok felírják a házi feladatot.	Minibeszéd írása: Házi feladat a következő órára: Írjatok minél viccesebb minibeszédet! Téma: A telefon hatása az életünkre. A következő óra elején ezt a beszédet szabadon (jegyzet nélkül) mondjátok el!	a házi feladat kijelölése	frontális	megbeszélés	tábla

Az I. óraterv mellékletei

I/1. melléklet

I/1. táblakép

(Ha ismerik a diákok a többi eszköz nevét is, akkor a többi is felkerül a táblára. Például hangsúly, hanglejtés stb.)

I/2. melléklet

I/1. szöveg

A hangerő

A beszéd hangosságát a beszélők különféle módokon tudják változtatni. A nyelvi és társadalmi környezet meghatározza azt a hangerőt, amelyen egy beszélőnek az adott helyzetben „illik” beszélnie. A hangerőt biológiai tényezők szabályozzák, például: a légzés, a hangszalagműködés, az izomfeszülés. A beszélők megtanulják kontrollálni, célzottan használni saját hangerejüket. A hangerő elsősorban egyén- és környezetfüggő. Az ijedség, félelem, méreg, düh, felháborodás nagyon sok kultúrában jár együtt a megnövekedett hangerővel; bár sajátos egyéni különbségek is tapasztalhatók ezek kifejezésében. A kedvességet, finomságot vagy bánatot, szomorúságot, melankóliát közvetítő közlések a legtöbb kultúrában a halk hangerővel valósulnak meg.

(Gósy Mária 2004. *Fonetika*. Osiris Kiadó. Budapest. 215.)

I/2. szöveg

A hangsúly

A hangsúlyozás a beszédben a kiemelés legtermészetesebb módja. A hangsúly bizonyos szótagokra eső hangerőtöbbletet jelenti, azaz egy-egy szótagnak a környezetéhez képest nagyobb hangerővel történő kiejtését. Így azok a szótagok, melyeket nagyobb hangerővel ejtünk, hangsúlyosak. A többi szótag, melyeket átlagos erővel mondunk, hangsúlytalan. Megkülönböztetünk szó-, szakasz- és mondathangsúlyt. Nyelvünkben bármely szó lehet hangsúlyos és hangsúlytalan. Ez a beszélő szándékától függ, attól, hogy mit akar kiemelni, hangsúlyozni. Ügyelnünk kell arra, hogy a magyar nyelvben a kiemelt szónak általában az első szótagja a főhangsúlyos (pl. kiejtés).

Többnyire hangsúlytalanok a névelők, a névutók, a kötőszók, a személynevek előtt álló címek, rangok (pl. ifjabb Tóth János).

(Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit 2011. *Magyar nyelv és kommunikáció.*

Tankönyv a 7. évfolyam számára. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest. 24.)

I/3. szöveg

A hanglejtés

Az egyén alaphangjának, hangmagasságának beszéd közbeni változását, a beszéd dallamát hanglejtésnek, idegen szóval intonációnak nevezzük. A hanglejtés több tényezőt tartalmaz: ezek a hangfekvés, a hangköz és a hangmenet. A hangfekvés általában egyéntől függ. Beszélhetünk magas, közepes és mély hangfekvésről. A férfiak többnyire mélyebb, a nők és a gyerekek magasabb hangfekvésben beszélnek. A hangköz szorosan összefügg a hangfekvéssel. A hangközt leginkább az érzelmeink befolyásolják. A vidám ember nagyobb hangközökkel, míg a szomorú kisebb hangközökkel beszél. A hangmenet vagy dallamvonal nyelvenként különböző. A magyar nyelvben háromféle lehet: lebegő, ereszkedő vagy emelkedő.

(Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit 2011. *Magyar nyelv és kommunikáció.*

Tankönyv a 9–10. évfolyam számára. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest. 168.)

I/4. szöveg

A beszédszünet

A beszéd nemcsak hangsorokból, hanem szünetekből is áll. Beszéd közben többféle szünetet alkalmazunk, ezeknek mind más-más a szerepük. A beszédszünet tagolja a beszédet, elválasztja azt, ami nem tartozik egybe, illetve összetartja az egybetartozó részeket. A szünettel való tagolás nem mindig esik egybe az írásjelekkel való tagolással. Nem minden vesszőnél tartunk szünetet, de néha ott állunk meg, ahol semmiféle írásjel sincs. Általában a mondatok, a bekezdések végén tartunk nagyobb szünetet (jele: II) Kisebb szünetet a hosszabb mondat összetartozó szakaszai közt tartunk (jele: I), legfőképp a hangsúlyos mondatrész előtt. Pl.: A magyar kiejtést is tanulni kell, még a született magyarnak is. II Ha nem csiszolja, újítja folytonosan, berozsdásodik. Elég kisebb szünetet tartanunk az értelmileg szorosan kapcsolódó rövid mondatok között i. Pl.: Óriási út az. II Tízezernél több mérföld áll ellőtted.

(Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit 2011. *Magyar nyelv és kommunikáció. Tankönyv a 7. évfolyam számára.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest. 26.)

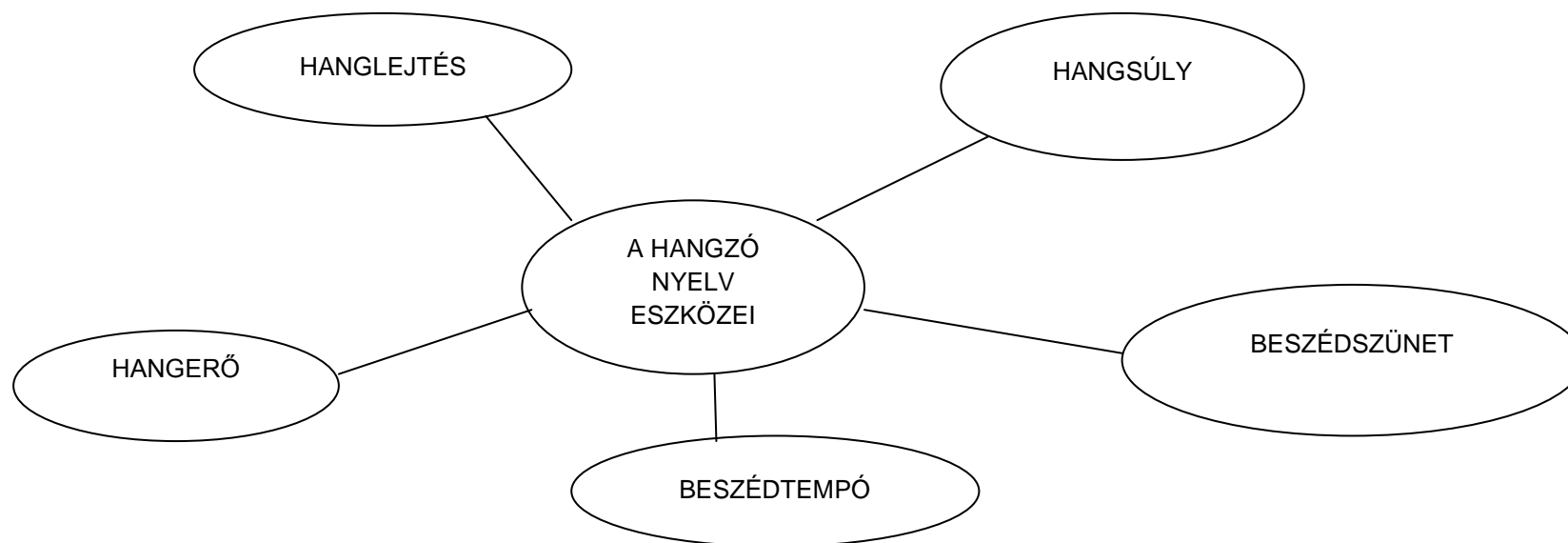
I/5. szöveg

A beszédtempó

Beszédünk gyorsasága függ a nyelvtől, a beszédhelyzettől, a témától, a beszélő egyéniségétől és érzelmi állapotától. A beszédtempónak fontos szerepe van a szövegek megértésben. Aki nagyon gyorsan beszél, azaz hadar, azt sokkal nehezebb megérteni, mint azt, aki megfelelő beszédtempóban közli mondandóját. Egy szövegen belül sem egyforma végig a beszéd sebessége. A fő mondanivalót általában lassabban, míg a kevésbé fontosat, a lényegtelenebbet gyorsabban mondjuk el. A szünet előtt és a kevés szótagból álló szavaknál lassítjuk a tempót. Beszéd közben mindig figyelj a megfelelő tempóra!

(Antalné Szabó Ágnes – Raátz Judit 2011. *Magyar nyelv és kommunikáció. Tankönyv a 7. évfolyam számára.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest. 27.)

1/3. melléklet

1/4. melléklet

Jó napot kívánok! Önök a Humán Gimi napi összefoglalóját hallják.

Legfrissebb hírünk: Még az Apple-t is meglepte, hogy a fogyasztók 92 iPhone 6-os készüléket rendelnek másodpercenként.

Elképesztő előrerendelési rekordot hozott az iPhone 6 első hat órája Kínában. Bár közvetlenül csak október 10-től lehet megrendelni az új iPhone-okat Kínában, a három nagy kínai mobilszolgáltatónál már tegnaptól előrerendelhetők a telefonok. A lehetőség elképesztő rekordot hozott: az első hat órában már több mint kétmillió készüléket rendeltek, azaz percenként több mint 5500 darabot. Ez döbbenetes szám, persze azt sem szabad elfelejteni, hogy Kína a maga 1,2 milliárd mobil-előfizetőjével a világ legnagyobb mobilpiaca. Ezzel együtt sem könnyű az Apple dolga, hiszen olyan helyi konkurensokkal kell szembenéznie, mint a Huawei vagy a Lenovo, és persze azon a piacon is ott van a nagy ellenfél, a Samsung. Mindeközben Magyarországon tavaly év végén 6,8 millió hagyományos mobiltelefon és 2,4 millió okostelefon volt használatban a Jelentés az internetgazdaságról című felmérés szerint. Az okostelefont használók több mint 60 százaléka szokott internetezni a telefonján, vagyis a tulajdonosok mintegy harmada egyelőre nem él készüléke egyik legfontosabb

képességével. Ugyanakkor az iskolázott, fővárosi, fiatal férfiak mintegy 70 százaléka mobilnetezik. Emailt a felhasználók 53 százaléka olvas az okostelefonján. A legaktívabbak a budapestiek, 72 százalékuk levelezik a készüléken. A közösségi oldalak látogatása majdnem olyan népszerű, mint az emailezés, ezeket az okostelefon-felhasználók 45 százaléka keresi fel rendszeresen a telefonján. A községekben, falvakban élők közül többen látogatják készülékükön a közösségi oldalakat, mint ahányan emailt használnak. (1)

Ti hány órát szoktatok naponta eltölteni az okostelefonokkal? Ennek kiderítésére a 8. b osztály egy kérdőív kitöltését kéri a gimnázium diákjaitól. Kérjük, hogy töltsétek ki a 8. b osztály online kérdőívét. Akár a mobiltelefonokról. Köszönjük szépen. (1)

1/5. melléklet

1. szituáció: Egy türelmetlen vásárló vagy egy mobiltelefonokkal foglalkozó szaküzletben.

Gyorsan beszaladsz egy szaküzletbe, és nagyon sietsz, mert minél előbb meg akarod venni az Iphone 6-ot. (Érzékeltesd a helyzetet a hangzó beszéd eszközeivel is: gyors beszédtempó, nagyobb hangerő, kevés beszédszünet stb.)

1. szituáció: Egy türelmes eladó vagy egy mobiltelefonokkal foglalkozó szaküzletben.

Ráérsz, mert csak egy vásárló van a szaküzletben, ahol dolgozol, és a bolt egész nap nyitva tart. (Érzékeltesd a helyzetet a hangzó beszéd eszközeivel: lassú beszédtempó, halkabb hangerő, sok beszédszünet stb.)

2. szituáció: Egy türelmes vásárló vagy egy mobiltelefonokkal foglalkozó szaküzletben.

Egy szaküzletben meg akarod venni az Iphone 6-ot. Minden érdekel a telefontal kapcsolatban, ezért sokat kérdezel. (Érzékeltesd a helyzetet a hangzó nyelv eszközeivel is: lassú beszédtempó, halkabb hangerő, sok beszédszünet stb.)

2. szituáció: Egy türelmetlen eladó vagy egy mobiltelefonokkal foglalkozó szaküzletben.

Nagyon sietsz, mert sok vásárló van a szaküzletben, és mindenkinek segíteni akarsz. (Érzékeltesd a helyzetet a hangzó nyelv eszközeivel is: gyors beszédtempó, nagyobb hangerő, kevés beszédszünet stb.)